

Antoni Smoliński, Sławomir Żółkowski

Gródek, st. 1, gm. Klukowo, woj.
łomżyńskie, AZP 46-81/-

Informator Archeologiczny : badania 30, 160-161

1996

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

GRÓDEK, st. 1,
gm. Klukowo,
woj. łomżyńskie,
AZP 46-81/-

czy o tym, że badany obszar znajduje się na peryferii dużej osady – wydaje się zatem, że działania gospodarcze przeniesione zostały poza obręb zabudowań mieszkalnych. Ponadto zwraca uwagę niewielka ilość zabytków wydzielonych charakterystycznych dla osad, tj. przęślików, ciężarków tkackich, narzędzi, ozdób.

Badane stanowisko powinno znajdować się pod stałym nadzorem służb konserwatorskich, ponieważ znajduje się w strefie inwestycji Grodziska Mazowieckiego.

• cmentarzysko kultury przeworskiej (młodszy okres przedrzymski – starszy okres wpływów rzymskich)

Wykopaliskowe badania ratownicze w związku z planowaną eksploatacją żwiru na skalę przemysłową, przeprowadzone w dniach od 24 maja do 26 sierpnia przez mgr. mgr. Antoniego Smolińskiego (PHU ANWIT Warszawa) i Sławomira Żółkowskiego. Finansowane przez PSOZ w Łomży. Drugi sezon badań. Założono 6 wykopów o łącznej powierzchni 6 arów.

Wykop nr III/96 był kontynuacją wykopu nr III z 1995 roku. Wytyczono go na obszarze przylegającym do wybierzyska głównego od strony południowo-zachodniej, gdzie krawędź północną stanowiła krawędź piaskowni o nieregularnym przebiegu. W obrębie tego wykopu stwierdzono i wyeksplorowano 11 obiektów grobowych kultury przeworskiej, o numerach: 68, 69, 73, 74, 75, 76A, 76B, 77, 78, 79 i 145. Dziewięć z nich zawierało materiał zabytkowy, którego chronologię ustalono na fazy A₁-A₃ okresu przedrzymskiego. Pozostałe 2 groby (nr 79 i 145) zawierały materiał datowany na wczesny okres wpływów rzymskich.

Wykop nr XII/96, o powierzchni 184 m², zlokalizowano w zachodniej części stanowiska, tuż przy zachodniej krawędzi piaskowni. Z warstwy humusu wydobyto nieliczne, luźne znaleziska ceramiki. W części południowo-zachodniej był to materiał ceramiczny charakterystyczny dla kultury przeworskiej. W części środkowej wykopu i w kierunku północno-zachodnim, w spągu humusu znaleziono kilka fragmentów ceramiki, których chronologię ustalono na epokę brązu. W obrębie całego wykopu nr XII/96 odkryto i wyeksplorowano 12 obiektów. Trzy obiekty, o numerach 71, 71A i 72B, były grobami kultury przeworskiej, dwa z nich (71 i 71A) były mocno zniszczone przez orkę. Obiekty nr 72 i nr 100 to najprawdopodobniej groby. Obiekt nr 72 nie zawierał wyposażenia, zaś w obiekcie nr 100 wystąpiło kilka fragmentów ceramiki, w tym jeden wczesnośredniowieczny. Pozostałe obiekty (108-113) nie zawierały wyposażenia, wydzielały się słabo w piasku calcowym. Najprawdopodobniej łączyć je należy z fragmentami ceramiki z epoki brązu, którą w układzie rozproszonym stwierdzono w warstwie humusu wykopu nr XII/96, są to więc najpewniej ślady obiektów osadniczych z epoki brązu. Mała liczba grobów kultury przeworskiej na obszarze wykopu nr XII/96 wskazuje, iż teren ten stanowi już peryferię cmentarzyska.

Wykop nr XIII/96, o powierzchni 42 m², został zlokalizowany w części centralnej stanowiska, obejmując nieprzebadany jeszcze obszar pomiędzy wykopami nr II i nr X z 1995 roku. W warstwie humusu miąższości do 30 cm (powierzchnia gruntu była porośnięta darnią) znaleziono zarówno liczne fragmenty ceramiki w układzie rozproszonym, jak też zabytki metalowe, z czego należało wnosić, że część obiektów będzie zniszczona. Wyeksplorowano 22 obiekty o numerach 80-90, 90B, 91-99, 101. Osiem małych obiektów, kolistych w rzucie poziomym, o przekroju najczęściej nieckowatym, nie posiadało w wypełniskach wyposażenia. Są to najprawdopodobniej groby oraz dolki postłupowe. Pozostałe obiekty tworzyły dwa skupienia. Były to groby, których wypełniska złożone były głównie z warstwy tłustej, zwięzłej spalenizny, zawierającej liczne fragmenty ceramiki oraz drobne fragmenty przepalonych kości. Obiekty miały długość od 1,4 do 0,6 m, szerokość od 1,2 do 0,6 m. Na uwagę zasługuje obiekt nr 82, duży grób jamowy, w wypełnisku którego stwierdzono obok fragmentów ceramiki liczne zabytki metalowe, między innymi smukły grot włócznie wbity w ścianę jamy grobowej. Inny charakterystyczny obiekt to grób nr 90B, z którego wydobyto 6 naczyń całych, 2 z nich wypełnione były całkowicie przepalonymi kośćmi. Inne groby popielnicowe to obiekty nr 81 i 90. Stwierdzono także, że groby ze starszego okresu wpływów rzymskich wkopane były w kilku przypadkach w groby starsze – z młodszego okresu przedrzymskiego, a także, iż skupiska grobów tworzą obiekty o różnej chronologii. Po raz pierwszy na tym cmentarzysku odkryto grób szkieletowy z pochówkiem w jamie grobowej (obiekt nr 101). Grób ten został częściowo zniszczony na obszarze wykopu nr XIV/96. W grobie szkieletowym znaleziono fibule brązowe datowane na fazy B₂-C₁ okresu wpływów rzymskich.

Wykop XIV/96 założono również w części centralnej stanowiska, tak iż był on przedłużeniem w kierunku południowo-wschodnim wykopów nr VIII i nr VIIIA z roku 1995. W obrębie tego wykopu wyeksplorowano 7 obiektów – wszystkie były grobami kultury przeworskiej z młodszego okresu przedrzymskiego.

Wykop nr XV/96, o powierzchni 80 m², założono na obszarze pomiędzy wykopami II i X z 1995 roku. W jego obrębie odkryto i wyeksplorowano 16 obiektów, w zdecydowanej większości grobów jamowych. Z wykopu nr XVI/96 pochodziło następnich 15 obiektów, z których zdecydowana większość była grobami jamowymi. Chronologicznie były to groby z wyposażeniem datowanym na fazy A₁ i A₂ młodszego okresu przedrzymskiego oraz na fazy B₁ i B₂ okresu wpływów rzymskich.

GULIN-MEYN, st. 1,
gm. Zakrzew,
woj. radomskie,
AZP 72-66/26

- cmentarzisko kultury pomorskiej (wczesna epoka żelaza)
- cmentarzisko kultury przeworskiej (młodszy okres przedrzymski – starszy okres rzymski, fazy A₁/A₂-B₂)

Sondażowe badania wykopaliskowe, przeprowadzone przez mgr Małgorzatę Cieślak-Kopyt (Muzeum Okręgowe w Radomiu). Finansowane przez Urząd Wojewódzki w Radomiu. Kontynuowano wcześniejsze prace prowadzone przez I. Micke z Muzeum Okręgowego w Radomiu. W sezonie 1996 przebadano wschodnią część nekropolii. Wykopy miały w większości charakter sondażowy, gdyż większa część cmentarzyska znajduje się pod lessem.

Odkryto groby kultury pomorskiej i kultury przeworskiej.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Muzeum im. Jacka Malczewskiego w Radomiu.

Hłomcza, st. 1,
gm. Sanok, woj. krośnieńskie

patrz: wczesna epoka żelaza

Igołomia, st. 4, gm. Igołomia-
Wawrzeńczyce, woj. krakowskie

patrz: neolit

Iłża-Chwałowski Trakt, st. 21,
gm. Iłża, woj. radomskie

patrz: neolit

INOWROCŁAW, st. 100,
gm. loco,
woj. bydgoskie,
AZP 45-40/-

- osada i warzelnia soli z okresu wpływów rzymskich

Badania wykopaliskowe, przeprowadzone przez dr. Józefa Bednarczyka (Instytut Prahistoryi Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) przy współpracy mgr Lucyny Leśniak. Finansowane przez PSOZ. Dwunasty sezon badań. Przebadano powierzchnię 5,2 ara.

Wykopy zlokalizowane były na granicach trzech stref: mieszkalnej, gospodarczej i produkcyjnej. Zarejestrowano 22 nowe obiekty oraz fragmenty dwóch eksplorowanych częściowo już uprzednio. Były wśród nich: dom mieszkalny, piec, 2 paleniska, 17 dołków posłupowych oraz grób (?). Dom mieszkalny (ob. 1122) typu półziemiankowego uległ częściowemu zniszczeniu w trakcie niekontrolowanego wywożenia ziemi z hałdy, pod którą zalegał. Na podstawie niezbyt licznego, acz dostatecznie diagnostycznego materiału ceramicznego zaliczyć go należy do wcześniejszej fazy osadniczej, datowanej na II w. n.e. Piec (ob. 1102), o ściankach wyłożonych łupanymi kamieniami, na planie nieco nieregularnego owalu, uznać można – przez analogię do usytuowanych w sąsiedztwie podobnych urządzeń – za wapienniczy. Oba paleniska, posadowione na dnie płytkich, czworobocznych zagłębieniach, należą do zgrupowania analogicznych obiektów używanych do odparowywania solanki. Usytuowane są one na obrzeżu całego kompleksu, sąsiadując bezpośrednio z urządzeniami mieszkalnymi i gospodarczymi. Pozostałością tych ostatnich są dołki posłupowe, odkryte w konfiguracjach przestrzennych; nie dawały się one powiązać w układy funkcjonalne. Podkreślić należy, iż w dwóch z nich wystąpiły zwęglone ziarna zboża. Zagadkowa natomiast jest obecność w tej części osady naczynia z przepalonymi szczątkami kostnymi. Naczynie, zachowane we fragmentach, ma cechy właściwe dla ceramiki schyłkowego okresu wpływów rzymskich. Z interpretacją tego odosobnionego faktu należałoby się wstrzymać przynajmniej do czasu wykonania ekspertyzy antropologicznej. Badania będą kontynuowane.